

Täysistunto

Keskiviikko 4.11.2015 klo 14.00—17.37

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta sekä luonnonsuojelulain ja metsästyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 82/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

16.05 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Metsästyslaissa ei määritellä, mitä lajin vierasperäisyydellä tarkoitetaan. Myös muun lainsäädännön keskeisenä puutteena on, ettei vieraslajin ja haitallisen vieraslajin käsitteitä ole määritelty. Vieraslajiasetuksen tavoitteena on, että Euroopan unionin jäsenmaat ehkäisevät ajoissa ja johdonmukaisesti haitallisten vieraslajien tuontia ja leviämistä. Samassa asetuksessa säädetään myös toimenpiteistä unionin tasolla haitallisiksi määriteltyjen vieraslajien leviämisen ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi. Mielestäni nämä kaikki edellä mainitut seikat ovat erittäin tärkeitä jo pelkästään luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

Kansallisessa vieraslajistrategiassa on määritelty haitalliset sekä tarkkailtavat tai paikallisesti haitalliset vieraat maaselkärangaiset. Näistä metsästyslain 5 §:ssä luetteltuihin riis-taeläimiin on sisällytetty neljä haitallista vieraslajia: villikani, kanadanmajava, supikoira sekä minkki. Näistä keskityn lähinnä supikoiraan ja minkkiin, koska niitä tavataan lähes koko maan alueella.

Vieraslajiasetuksen 7 artiklan 1 kohdan rajoitukset koskevat tarkoituksellista toimintaa. Saman artiklan 2 kohdan mukaan "jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet myös unionin luetteloon kuuluvien vieraslajien tahattoman tuonnin tai levittämisen ehkäisemiseksi". Kun edellä mainitussa lauseessa sanotaan, että "kaikki tarvittavat toimenpiteet", niin näin ei mielestäni ole tehty minkin ja supikoiran leviämisen ehkäisemiseksi, vaikka paljon onkin jo tehty.

Saman asetuksen 19 artiklan mukaan jäsenvaltioiden käytössä täytyy olla toimenpiteitä, joiden avulla haitallisten vieraslajien vahingolliset vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen, siihen liittyviin ekosysteemipalveluihin ja tilanteen mukaan myös ihmisten terveyteen tai talouteen voidaan minimoida. Toimenpiteitä myös mielestäni on, mikäli niitä vain halutaan käyttää.

Vaatimus koskee unionin jäsenvaltion alueella jo laajalle levinneitä vieraslajeja. Laajalle levinneellä tarkoitetaan asetuksen 3 artiklan mukaan haitallista vieraslajia, jonka kanta on jo ohittanut kotiutumisvaiheen, joka on itseään ylläpitävä ja joka on levinnyt ja asettau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2015 vp

tunut suureen osaan mahdollisesta levinneisyysalueesta, jolla se voi selviytyä ja lisääntyä. Tällaisia lajeja ovat juuri minkki ja supikoira — hirvikärpäsistä puhumattakaan.

Asetuksen mukaisia toimenpiteitä haitallisten vieraslajien hallitsemiseksi ovat lajin hävittäminen, sen kannan säätely sekä lajin leviämisen rajoittaminen. Näitä voitaisiin tehdä helposti juuri minkin ja supikoiran osalta. Minkki sekä supikoira tekevät erittäin pahaa jälkeä metsäkanalintukannalle sekä pesiville vesilinnuille. Minkin ja supikoiran metsästys onkin todellista luonnonsuojelutyötä, josta hyötyvät riistan lisäksi myös monet muut Suomeen kuuluvat lajit. Loukkupyynti ja hyvä koira ovat niiden metsästyksessä edelleen tehokkaimmat keinot.

Suomessa on ollut useita kampanjoita pienpetokantojen pienentämiseksi ja lajien torjumiseksi. Mikään ei näytä onnistuvan. Metsästyslainsäädäntöä tulisikin muuttaa. Keinovalon käytön salliminen tehostaisi metsästystä. Supikoiria voitaisiin tällöin pyytää koiran avulla haaskalta ja lopettaa ne sitten keinovalon turvin turvallisesti. Minkin metsästystä tulisi kohdentaa erityisesti saaristoon ja vesilinnuston kannalta tärkeille suojelualueille, myös luonnonsuojelualueille.

Arvoisa puhemies! Vielä 80-luvulla pienpetojen nahoista sai hyvän hinnan ja ne olivat varsin tavoiteltua turkisriistaa. Turkistarhurit myös ostivat elävänä pyydettyjä yksilöitä. Nykyään pyynti on lähinnä riistanhoitoa. Tällä hetkellä liian moni metsästäjä antaa pienpetojen olla, koska niiden metsästäminen ei ole kovin tuottavaa. Nahasta saatava hyöty ei ole suuri, eikä luonnonnahkaa arvosteta kovinkaan paljon.

Mikäli pienpedot pystyttäisiin hyödyntämään paremmin, metsästäjiä voitaisiin kannustaa enemmän pienpetojahtiin. Mielestäni minkin ja supikoiran pyynnistä tulisi maksaa esimerkiksi 5 euron riistanhoitopalkkio per pienpeto. Tämä lisäisi entisestään metsästysintoa pienpetojen pyyntiin ja olisi erityisesti monelle työttömälle ja nuorelle metsästäjälle mahdollisuus lisäansioon.

Suomessa vuosittain pyydettyjen yli 150 000 supikoiran raatoja voitaisiin myös käyttää biopolttoaineena. Tähän kävisi erityisesti supin nahan alusrasva. Hallitusohjelmassahan on yhtenä kärkihankkeena olla juuri edelläkävijä biopolttoaineiden hyväksikäytössä. Miksi ei myös tässä asiassa?

Hirvikärpänenkin on Venäjältä tullut vieraslaji. Kukahen niille tekisi jotain?

16.12 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy kiitellä edustaja Kulmalaa erinomaisesta puheenvuorosta. Kuten tuli todettua, tämä laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta on todella tarpeellinen. Vieraslajit ovat suurin alkuperäislajien sukupuuttoja aiheuttava tekijä Euroopassa, ja niistä aiheutuu mittavia taloudellisia vahinkoja.

Jatkopohdinnassa, kun asiaa kehitetään, pitäisin tärkeänä, että pohtisimme sitä, voitaisiinko vieraslajien pyyntivalikoimaa laajentaa sallimalla pyynnissä keinovalon käyttö. Tämä helpottaisi esimerkiksi minkin ja supikoiran metsästystä. Edustaja Kulmalakin otti puheenvuorossaan esille tämän riistanhoitopalkkion. Olisi tärkeää, että erityisesti supin ja minkin osalta siirryttäisiin jonkun tyyppiseen pyyntikorvausjärjestelmään, jolloin tämä metsästäminen tulisi taloudellisesti kannattavaksi. Ja totta kai on positiivista, mikäli voitaisiin jopa hyödyntää tuotteita sitten biopolttoaineina.

Tässä lakiesityksessä määritellään vieraslajeiksi sellaiset lajit, jotka on kirjattu Euroopan unionin vieraslajiluetteloon. Olemme saaneet kuitenkin tiedon maa- ja metsätalousministeriöltä, että alustavien tietojen mukaan minkkiä ei oltaisi kirjaamassa tähän listaan. Esitän hartaana toiveenani ministerille, että Suomi pyrkisi nyt kaikilla tavoin neuvotteluissa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2015 vp

siihen, että minkki saadaan kirjattua vieraslajilistalle myös Euroopan unionissa, jolloin tämä laki koskettaa myös sitä. — Kiitos.

16.13 Reijo Hongisto ps: Arvoisa rouva puhemies! Lakiesityksen yleisperusteluissa todetaan: "Vieraslajit voivat uhata alkuperäisiä lajeja kilpailemalla niiden kanssa samoista resursseista, saalistamalla, levittämällä tauteja ja loisia tai risteytymällä luonnossa niiden kanssa." Suomen luonnosta on varmuudella tavattu suden ja koiran risteymiä, hybridejä, joiden käytös poikkeaa molempien kantaisiensa käytöksestä. Niiden alkuperää ei ole kyetty selvittämään, mutta tiedetään, että Venäjällä tarhataan koirasusia turkistarkoituksessa ja myös koulutetaan niitä rekikoirakäyttöön. On mahdollista, että tarhoilta karanneet koirasudet ovat risteytyneet susien kanssa ja niin edelleen.

Metsästäjät, monet vastuuntuntoiset eläintutkijat ja ainakin Suomen Kennelliitto pitävät koirasusia vaarallisina ihmisympäristössä. Koirasusien ominaisuuksien periytyminen on vaikeasti ennustettavaa, ja osa koirasusista voi käyttäytyä arvaamattomasti. Ainakin USA:ssa on ihmisiä jopa kuollut koirasusien puremiin. Näin ollen koirasudet ovat kiellettyjä eläimiä monissa Yhdysvaltain osavaltioissa sekä myös naapurissamme Ruotsissa.

Mielestäni villi koirasusi ei kuulu Suomen luontoon ja on sen vuoksi poistettava haitallisena vieraslajina. Osa vastuuntuntoisista metsästäjistä onkin poistanut hybridejä luonnosta, mutta poistotapahtuma on ongelmallinen, sillä hybridin poisto sekoitetaan monta kertaa aidon suden poistoon, ja sen vuoksi poliisi käynnistää pitkän ja kalliin esitutkinnan, jonka rikosnimikkeenä on yleensä törkeä metsästysrikos. Tämän takia on ensiarvoisen tärkeää lisätä suden ja koiran risteymä lakiin. Jos risteymä ei voida lisätä lakiin, on se ehdottomasti mainittava lakia täsmentävässä asetuksessa. — Kiitos.

16.15 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun tätä lakiesitystä tässä seilailee — ja viimeistään siinä vaiheessa, kun kuunteli nämä edellisten edustajien ansiokkaat puheenvuorot — täytyy tulla siihen lopputulemaan, että lakiesitys on todellakin tarpeellinen.

Minä ymmärrän sillä tavalla, että tämä lakiesitys on kuitenkin sidoksissa myös aika tavalla unionin lainsäädäntöön, ja sen myötä ymmärrän myös niin, että kansallisesti on huolehdittava siitä, että näillä EU-säädöksillä ei vaaranneta sitten mitään suomalaista elinkeinotoimintaa. Kai yksi tyyppiesimerkki voisi olla joku täplärapujen istutus ja kasvatus, mutta todella tässä on kansallisista eduista myös tältä osin huolehdittava.

Vieraslajien torjunta ja leviämisen estäminen on todellakin tarpeellista, ja ennaltaehkäisy on tietysti tässä ehdottomasti halvin ja tehokkain tapa. Tähän ennaltaehkäisyyn on varattava tietysti riittävät resurssit ja rahoitus. Ja kun ministeri on paikan päällä, niin aina pitää käyttää tilannetta hyväksi, ja kysyisin, kun ministeri tämänkin lakiesityksen tuntee: millä tavalla ajattelette tähän torjuntaan tarvittavien resurssien riittävyyttä ja tarvetta?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikainen, 3 minuuttia.

16.17 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Rahasta on aina pula ja niin varmasti tässäkin. Eli tässä ei ole näkymää siitä, että pystyttäisiin nyt jotenkin lisää rahoja osoittamaan tämän lain toimeenpanoon, mutta niin kuin täällä ovat edustajat todenneet, tarpeellinen tämä on. Tuo edustaja Kulmalan esitys, missä hän laajasti kuvasi tätä supikoiran ja minkin haitallisuutta suomalaiselle luonnolle, oli hyvä katsaus, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2015 vp

nämä ovat ehdottomasti ne meidän luontoon haitallisimmin vaikuttavat vieraslajit täältä eläinpuolelta. Sitten meillä on tietysti hyvin kiusallisia vieraslajeja, niin kuin nämä jätti-ukonputket, myös lupiini jossain määrin on aika kelju, koska niitten hävittäminen ja poistaminen on todella vaikeata, kun ne valloilleen sitten pääsevät.

Täpläravun edustaja Korhonen mainitsi, ja tämä oli oikeastaan sellainen huoli — kun meillä kuitenkin tämä raputalous hyvin pitkälle perustuu täplärapuun, koska tuo jokirapu on rapuruton takia valtaosasta vesistöjä hävinnyt — että mikä nyt sitten tämän EU:n vieraslajilistan ja meidän ravustuksen suhde on. Asia on saatu onnellisesti ratkaisuun. Eli vaikka tuo täplärapu on tällä listalla, niin meidän ei tarvitse ryhtyä aktiivisesti edes yrittämään sen hävittämistä, vaan sitä kantaa voidaan rajoittaa syömällä, jos nyt sanottaisiin tällä tavoin. Eli täpläravun pyynti ja hyödyntäminen on edelleen mahdollista. Toki meidän täytyy, jo ihan suomalaista lähtökohdista, tehdä kaikkemme, että myös jokirapu säilyy ja rapurutto ei sitten leviä uusiin vesistöihin. Tältä osin meidän rapustrategiaamme täytyy nyt varmaan hieman päivittää, mutta hyvä asia on se, että ravustus ja täpläravun pyynti voivat jatkua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.